

TUOMIOISTUINVIRASTON PERUSTAMISHANKE

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään päättänyt asettaa hankkeen huolehtimaan tuomioistuinviraston perustamisen edellyttämästä suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta.

Toimikausi

Hanke asetetaan toimikaudeksi 25.1.2018–30.6.2020.

Tausta

Uudistuksen perustana on oikeusministeriön vuonna 2013 julkaisema oikeudenhoidon uudistamisohjelma vuosille 2013–2025 (Mietintöjä ja lausuntoja 16/2013). Ohjelmaan on kirjattu pitkän aikavälin tavoitteeksi tuomioistuinviraston perustaminen huolehtimaan tuomioistuinhallinnosta.

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan hallitus uudistaa keskushallinnon virastorakennetta yhteisten rakenteellisten kehittämisperiaatteiden mukaisesti. Myös valtiovarainministeriön vuonna 2015 valmistuneessa keskushallinnon virastorakennetta koskevassa selvityksessä "Yhteisillä periaatteilla kohti tulevaisuuden virastorakennetta" (VM:n julkaisuja 3/2015) on muun ohella ehdotettu, että tuomioistuinten sisäistä hallintoa, kehittämistä ja ohjaamista varten perustetaan erillinen tuomioistuinvirasto.

Oikeusministeriö käynnisti 30.4.2014 hankkeen tuomioistuinten keskushallinnon uudistamisen selvittämiseksi. Sen ensimmäisessä vaiheessa oikeusministeriö asetti selvitysmiehet selvittämään tuomioistuinten keskushallinnon uudistamista. Selvitysmiehet ehdottivat tuomioistuinviraston perustamista tammikuussa 2015 julkaistussa arviomuis-tiossaan (Selvityksiä ja ohjeita 2/2015). Laajalla lausuntokierroksella saadusta palautteesta laadittiin lausuntotiivistelmä (Mietintöjä ja lausuntoja 36/2015).

Hankkeen toisessa vaiheessa oikeusministeriö asetti 10.5.2016 toimikunnan valmistelemaan tuomioistuinviraston perustamista. Toimikunnan mietintö julkaistiin 21.4.2017 ([Mietintöjä ja lausuntoja 23/2017](#)). Toimikunta ehdotti, että tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä huolehtimista, tuomioistuinten toiminnan kehittämistä, suunnittelua ja tukemista varten perustettaisiin tuomioistuinvirasto. Toimikunnan mietintö oli laajalla lausuntokierroksella ([Mietintöjä ja lausuntoja 41/2017](#)). Toimikunnan ehdotukset saivat pääosin myönteisen vastaanoton. Valtaosa lausunnonantajista kannatti tuomioistuinviraston perustamista.

Oikeusministeri Antti Häkkänen on 6.10.2017 linjannut, että tuomioistuinviraston perustamisen valmistelua jatketaan siten, että virasto voisi aloittaa toimintansa vuoden 2019 loppupuolella tai vuonna 2020.

Tavoitteet ja tehtävät

Tuomioistuinviraston perustamisen tavoitteena on järjestää tuomioistuinten keskushallinto tavalla, joka korostaa tuomioistuinten riippumattomuutta sekä edistää tuomioistuinten hallintotehtävien tehokasta ja tuloksellista hoitamista. Näin luodaan edellytykset lainkäytön korkean laadun ylläpitämiselle ja kehittämiselle. Hallinnollista työtä keskittämällä voidaan vähentää päällekkäistä työtä ja lisätä työn ammattimaisuutta. Tuomioistuimet voivat näin keskittyä ydintehtäviinsä eli lainkäyttöön.

Tarkoituksena on, että tuomioistuinvirasto ohjaa, kehittää ja tukee tuomioistujia niiden ydintehtävän toteuttamisessa ja huolehtii keskitetysti niistä tuomioistuinten hallintotehtävistä, jotka eivät lain mukaan kuulu valtioneuvostolle tai tuomioistuimille. Oikeusministeriö voi näin keskittyä huolehtimaan sille kuuluvista valtioneuvostotason tehtävistä, kuten hallinnonalan talousarviomenettelystä, strategisesta ohjauksesta ja kehittämisestä sekä säädösvalmistelusta.

Hankkeen tehtävänä on valmistella tuomioistuinviraston perustaminen siten, että virasto voi aloittaa toimintansa 1.1.2020. Hankkeessa tulee suunnitella, valmistella ja toimeenpanna ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tuomioistuinviraston perustamiseksi.

Hanke jakautuu kahteen eri vaiheeseen. Näistä ensimmäisessä keskitytään tuomioistuinviraston perustamisen edellyttämään säädösvalmisteluun sekä oikeusministeriöstä tuomioistuinvirastolle siirtyvien tehtävien arviointiin ja oikeusministeriön organisatiomuutoksen valmisteluun. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa tehtävänä on:

- valmistella uudistuksen toteuttamisen edellyttämät säädösmuutokset,
- huolehtia viraston perustamiseksi vaadittavien tehtävien siirtoon, henkilöstö-, toimitila- ja ICT-järjestelyihin sekä viraston määrärahoihin ja budjettiin liittyvien käytännön toimenpiteiden valmistelusta ja toteuttamisesta sekä
- suunnitella oikeusministeriöön jäävien tehtävien edellyttämät henkilöstöresurssit ja toteuttaa niiden organisointi osaksi oikeusministeriötä.

Hankkeen toisessa vaiheessa suunnitellaan tuomioistuinviraston toiminta ja hallinto, tehtäviin liittyvät prosessit sekä organisaatio- ja henkilöstörakenne sekä työjärjestys. Tässä yhteydessä on tarpeen kartoittaa myös, missä määrin tuomioistuimissa nykyisin hoidettavia hallinnollisia tehtäviä voitaisiin keskittää tuomioistuinvirastoon. Suunnittelu tulee osoittaa viraston tulevalle johdolle, joka voidaan nimittää vasta vahvistetun lainsäädännön perusteella. Hankkeen toisen vaiheen organisoinnista päätetään myöhemmin.

Hankkeessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että toimivallan- ja tehtävienjako oikeusministeriön, tuomioistuinviraston ja tuomioistuinten sekä tarpeen mukaan muiden sidosryhmien välillä on selkeä ja tarkoituksenmukainen. Oikeusministeriön ja tuomioistuinviraston organisaatio- ja henkilöstörakenteet on suunniteltava siten, että ne tukevat toiminnan tehokasta ja tuloksellista järjestämistä. Siirtymäkauden järjestelyt on suunniteltava huolellisesti, jotta tehtävien siirrot eivät merkittävästi vaikeuta oikeusministeriön tai tuomioistuinten toimintaa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä henkilöstön oikeuksiin ja asemaan.

Hankkeessa on otettava huomioon tuomioistuinvirastotoimikunnan ehdotukset ja niistä saatu lausuntopalaute sekä tarpeellisilta osiltaan myös vireillä olevat valtion keskushallinnon uudistamista ja hallinnon tukitoimintojen keskittämistä koskevat hankkeet. Valmistelussa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös muut oikeusministeriössä ja sen hallinnonalalla vireillä olevat rakenteelliset uudistukset.

Organisointi

Ensimmäisessä vaiheessa hankkeessa on ohjausryhmä, säädös- ja valmisteluryhmä, henkilöstö- ja organisaatioryhmä, tietohallintoryhmä, taloussuunnittelu- ja tulosohtausryhmä, viestintä- ja muutosvalmennusryhmä sekä toimitilahallinnon vastuuhenkilö. Hankeryhmät voivat tarvittaessa jakautua alatyöryhmiin ja kuulla työssään asiantuntijoita.

Hankkeen toisessa vaiheessa tuomioistuinviraston johdon tueksi voidaan tarvittaessa perustaa hankeryhmä viraston toiminnan suunnittelua varten.

Hankkeen loppuunsaattamisen jälkeen asetetaan seurantaryhmä uudistuksen vaikutusten arviointia varten.

1 Hankkeen ohjausryhmä

Tehtävät

- hyväksyy hankesuunnitelman, aikataulun ja riskianalyysin,
- ohjaa ja valvoo hankkeen etenemistä sekä vastaa siitä, että hanke on asianmukaisesti järjestetty ja resursoitu,
- voi tarvittaessa muuttaa hankkeen kokoonpanoa,
- tekee hankkeen toteuttamisen edellyttämät linjaukset työryhmien esitysten perusteella ja
- esittelee ministerin päätöstä edellyttävät asiat

Kokoonpano

Puheenjohtaja: Kansliapäällikkö Asko Välimaa, oikeusministeriö

Jäsenet:

Ylijohtaja Kari Kiesiläinen, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto (varapuheenjohtaja)

Ylijohtaja Sami Manninen, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

Hallintojohtaja Arja Apajalahti-Laine, oikeusministeriö, hallintoyksikkö

Talousjohtaja Tapio Laamanen, oikeusministeriö, talousyksikkö

Tietohallintojohtaja Tarmo Maunu, oikeusministeriö, tietohallintoyksikkö

Tarkastusjohtaja Kaisa Sistonen, oikeusministeriö, sisäisen tarkastuksen yksikkö

Viestintäjohtaja Kati Pärnänen, oikeusministeriö, viestintäyksikkö

Pääluottamusmies Sari Aho, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, varajäsenenään varapääluottamusmies Matti Hiitola Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Suunnittelija Sami Pajukangas, oikeusministeriön oikeushallinto-osaston henkilöstön edustajana

Sihteeri: Hallitussihteeri Jennimari Huovinen, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Hankeryhmien puheenjohtajat ja toimitilavastuuhenkilö osallistuvat kokouksiin tarpeen mukaan.

2 Säädös- ja valmisteluryhmä**Tehtävät**

- laatii hankkeen suunnitelman, aikataulun ja riskianalyysin,
- huolehtii hankkeen hallinnoinnista ja osallistuu hankkeen viestintään, muutosvalmennukseen ja sidosryhmäyhteistyöhön,
- huolehtii tuomioistuinviraston sijoittamispaikan selvittämisestä alueellistamislainsäädännön edellyttämällä tavalla,
- viimeistelee uudistuksen edellyttämän hallituksen esityksen laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta siten, että se voidaan antaa eduskunnalle keväällä 2018,
- valmistelee uudistuksen edellyttämät asetusmuutokset oikeusministeriön työjärjestys mukaan lukien ja
- koordinoi tarvittaessa ohjausryhmän päätettäväksi kuuluvien asioiden valmistelua ja suorittaa muut ohjausryhmän sille määräämät tehtävät

Kokoonpano

Puheenjohtaja: Hallitussihteeri Jennimari Huovinen, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Jäsenet:

Neuvotteleva virkamies Paula Sorjonen, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Erityisasiantuntija Anu Koivuluoma, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

3 Henkilöstö- ja organisaatioryhmä

Tehtävät

- arvioi ja suunnittelee tuomioistuinvirastoon oikeusministeriöstä siirtyvät tehtävät, niihin sitoutuvat resurssit sekä tehtävien ja henkilöstön siirtämiseen tarvittavat prosessit,
- arvioi ja suunnittelee oikeusministeriöön jäävät tuomioistuinlaitosta koskevat tehtävät sekä niiden organisoinnin osaksi oikeusministeriötä,
- arvioi edellä mainittujen tehtävien hoitamiseen oikeusministeriössä tarvittavan henkilöstömäärän ja –rakenteen sekä valmistelee ehdotukset tehtävänkuviksi,
- osallistuu uudistuksen kohteena olevan oikeusministeriön henkilöstön kanssa käytävien YT-neuvotteluiden valmisteluun,
- selvittää uudistuksen kohteena olevan henkilöstön mahdollisuudet virkasiirtoihin sekä henkilöstölle työpaikan siirtymisen johdosta kuuluvat edut,
- osallistuu tuomioistuinviraston virkojen perustamiseen ja johtokunnan nimittämiseen liittyvien tehtävien valmisteluun,
- osallistuu tuomioistuinviraston henkilöstön palkkausta koskevien VES-neuvotteluiden ja palkkausjärjestelmän valmisteluun
- osallistuu oikeusministeriön henkilöstön siirron edellyttämien toimenpiteiden valmisteluun,
- tekee ehdotukset tuomioistuinviraston huomioimiseksi esimerkiksi työterveyshuoltoon ja muihin hallinnollisiin prosesseihin

Tuomioistuinvirastolle siirtyviä tehtäviä arvioitaessa on otettava huomioon myös AIPA- ja HAIPA –hanketoimistojen sekä tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan asema ja organisointi.

Kokoonpano

Puheenjohtaja: Ylijohtaja Kari Kiesiläinen, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Jäseninä ovat seuraavat oikeusministeriön oikeushallinto-osaston virkamiehet:

Apulaisosastopäällikkö Merja Muilu varajäsenenään hallitusneuvos Maaria Rubanin, oikeusapu- ja ulosottoyksikkö

Hallitusneuvos Anne Hallavainio, tuomioistuinyksikkö (varapuheenjohtaja)

Suunnittelupäällikkö Raimo Ahola, tuomioistuinyksikkö

Hallitussihteeri Satu-Maaria Natunen, talous- ja henkilöstöhallintoyksikkö

Koulutuspäällikkö Marika Yli-Ikkela, koulutusyksikkö

Hallitusneuvos Juhani Korhonen, kansainvälisen oikeudenhoidon yksikkö

Hallitussihteeri Jennimari Huovinen, tuomioistuinyksikkö

Sihteeri: Erityisasiantuntija Anu Koivuluoma, tuomioistuinyksikkö

Ryhmän on kuultava tuomioistuinyksikön, talous- ja henkilöstöhallintoyksikön ja koulutusyksikön muita virkamiehiä, AIPA- ja HAIPA –hanketoimistoja sekä tarpeen mukaan oikeusministeriön muita osastoja tai erillisyyksiköitä.

4 Tietohallintoryhmä

Tehtävät

- arvioi ja määrittelee asianhallintajärjestelmän tuomioistuinvirastolle, huolehtii järjestelmän hankinnasta ja käyttöönotosta ottaen huomioon jo vireillä olevat järjestelmähankkeet, kuten VNK:n VAHVA ja Valtorin Virasto-VAHVA,
- arvioi ja toteuttaa tuomioistuinviraston perustamisen ja tehtävien siirron edellyttämät muutokset oikeusministeriön, tuomioistuinten ja muiden sidosryhmien järjestelmiin,
- valmistelee vireillä olevien asioiden siirtämisen tuomioistuinvirastoon siten, että esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista voidaan huolehtia siirtymäkauden aikana,
- koordinoi ja vastaa tuomioistuinviraston tukena uudistuksen edellyttämistä tietojärjestelmiin liittyvistä käytännön toimenpiteistä, kuten:
 - huolehtii tuomioistuinviraston henkilöstön liittymisestä ja tunnusten hankkimisesta oikeushallinnon tietojärjestelmiin (sähköposti, intra, juurihakemisto ym. perusjärjestelmät),
 - huolehtii tuomioistuinviraston henkilökunnan liittämisestä Kiekujärjestelmään,
 - kartoittaa tuomioistuinviraston henkilöstön teknisten välineiden tarpeet (tietokone, mobiililaitteet, lisävarusteet ym.) ja huolehtii siitä, että nämä välineet ovat käytettävissä toiminnan alkaessa ja
 - huolehtii siitä, että tuomioistuinviraston henkilöstö saa riittävän ohjeistuksen ja koulutuksen järjestelmien käyttöön
- tekee ehdotukset asiakirjahallinnon ja arkistoinnin toteuttamiseksi uudistuksessa

Kokoonpano

Puheenjohtaja: Erityisasiantuntija Riitta Marttila, oikeusministeriö, tietohallintoyksikkö

Jäsenet:

Neuvotteleva virkamies Paula Sorjonen, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Taloustarkastaja Sanna Appelberg, oikeusministeriö, talousyksikkö

Yksikönpäällikkö Jouni Vaahtera, Oikeusrekisterikeskus

Projektipäällikkö Merja Metsäranta, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet

Asiakaspalvelupäällikkö Mike Värri, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori

Ryhmä valitsee tarvittaessa keskuudestaan sihteerin.

5 Taloussuunnittelu- ja tulohjausryhmä

Tehtävät

- huolehtii tuomioistuinviraston perustamisen edellyttämien määrärahojen talousarviokäsittelyn valmistelusta,
- suunnittelee tuomioistuinviraston tulohjaukseen ja seurantaan liittyvät tehtävät, mittarit ja prosessit sekä
- määrittelee tuomioistuinviraston työajan seurantakohteet

Kokoonpano

Puheenjohtaja: Hallitusneuvos Anne Hallavainio, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Jäsenet:

Budjettineuvos Miika Snellman, oikeusministeriö, talousyksikkö

Suunnittelupäällikkö Raimo Ahola, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto (varapuheenjohtaja)

Suunnittelija Sami Pajukangas, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Ryhmä valitsee tarvittaessa keskuudestaan sihteerin.

6 Viestintä- ja muutosvalmennusryhmä**Tehtävät**

- suunnittelee ja toteuttaa hankkeeseen liittyvän viestinnän ja tiedotuksen siten, että annettava tieto on riittävää, ajantasaista, oikea-aikaista sekä henkilöstöryhmien, sidosryhmien ja tiedotusvälineiden tarpeet huomioon ottavaa,
- huolehtii tuomioistuinviraston sivujen rakentamisesta oikeushallinnon intraan, valmistelee tarvittavat muutokset oikeus.fi –sivuille ja tukee tuomioistuinvirastoa sen verkkosivujen suunnittelussa,
- tukee uudistuksen toteuttamista koulutuksen keinoin seuraavasti:
 - suunnittelee ja toteuttaa oikeusministeriön sekä tarpeen mukaan myös tuomioistuinten johdolle ja henkilöstölle suunnattua muutosvalmennusta siten, että se tukee ja edistää uudistuksen toteutumista erityisesti henkilöstön asema ja työhyvinvointi huomioon ottaen,
 - suunnittelee ja toteuttaa tarvittaessa oikeusministeriön henkilöstölle virka-siirtoihin liittyvää koulutusta ja tukee henkilöstöä uudistuksessa,
- seuraa aktiivisesti muiden ryhmien työskentelyä oman tehtävänsä toteuttamiseksi

Kokoonpano

Puheenjohtaja: Apulaisosastopäällikkö Merja Muilu, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Jäsenet:

Koulutuspäällikkö Marika Yli-Ikkelä, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto (varapuheenjohtaja)

Hallitusneuvos Anne Hallavainio, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Hallitussihteerin Jennimari Huovinen, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Tiedottaja Eija Mikkonen, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Koulutuskoordinaattori Sari Piironen, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Viestintäasiantuntija Henna-Katriina Tuominen, oikeusministeriö, viestintäyksikkö

Projektikoordinaattori Tiina Husso, oikeusministeriö, hallintoyksikkö

Kehittämispäällikkö Tuula Pääkkönen, oikeusministeriön oikeushallinto-osaston henkilöstön edustajana

Ryhmä valitsee tarvittaessa keskuudestaan sihteerin.

7 Toimitilavastuuhenkilö

Tehtävät

- selvittää tuomioistuinviraston toimitilatarpeet ja tekee toimitiloja koskevat suunnitelmat siten, että ne noudattavat oikeushallinnon toimitilastrategiaa ja toimitilakonseptia ja
- huolehtii tuomioistuinviraston toimitilojen, kalusteiden ja tarvittavien liitännäispalveluiden hankinnasta sekä vuokrasopimuksen valmistelusta siten, että virasto voi aloittaa toimintansa 1.1.2020

Mahdollisuuksien mukaan virasto tulee sijoittaa tiloihin, joissa on muita oikeushallinnon toimijoita tai sellaisten läheisyyteen.

Vastuuhenkilö

Hallitussihteeri Jarkko Mannerhovi, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Tasa-arvon toteutuminen

Hankkeen kokoonpanossa on pyritty ottamaan huomioon naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n vaatimus, jonka mukaan työryhmässä tulee olla vähintään 40 prosenttia sekä naisia että miehiä, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Hankkeen jäsenet on nimitetty heidän työtehtäviinsä liittyvän erityisasiantuntemuksen perusteella, eikä jäseniä ole voitu valita tasapuolisesti molemmista sukupuolista.

Kustannukset ja Kieku-koodit

Hanke hoitaa tehtävänsä virkatyönä ja matkakustannukset maksetaan oman viraston määrärahoista. Oikeusministeriön virkamiehet käyttävät työaikakirjauksissaan Kieku-koodia Ohjaus ja kehittäminen ja lisäksi projektikoodia YP250-TUOVIR-OM/OM tuomioistuinviraston perustaminen. Oikeusrekisterikeskuksen henkilöstö kirjaa työaikansa projektikoodilla YP250-TUOVIR-OR/ORK tuomioistuinviraston perustaminen.

Oikeusministeri

Antti Häkkänen

Ylijohtaja

Arto Kujala

JAKELU

hankeryhmien puheenjohtajat, jäsenet ja sihteerit
oikeusministeriön osastot ja erillisyyksiköt
AIPA- ja HAIPA-hanketoimistot

Oikeusrekisterikeskus
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö Juko ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Palkansaajajärjestö Pardia

ministeriöt
tuomioistuimet

Eduskunnan oikeusasiamies
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiontalouden tarkastusvirasto

Tuomarivalintalautakunta
Tuomarinkoulutuslautakunta

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien johtajat
Poliisihallitus
Rajavartiolaitos
Rikosseuraamuslaitos
Valtakunnansyyttäjänvirasto
Valtakunnanvoudinvirasto

Konkurssiasiamiehen toimisto
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Verohallinto

Helsingin yliopisto/oikeustieteellinen tiedekunta
Turun yliopisto/oikeustieteellinen tiedekunta
Lapin yliopisto/oikeustieteiden tiedekunta
Itä-Suomen yliopisto/oikeustieteiden laitos

Akava ry
Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Lakimiesliitto –Finlands Juristförbund ry
Suomen tuomariliitto –Finlands domareförbund ry
Suomen haastemiehet JHL ry

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry (SPJL)
Julkiset oikeusavustajat ry
Suomen Auktorisoidut Lakimiehet

Kuntaliitto